

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

Cap. 17. Quid sit malitia formalis peccati, & an Deus ad illam concurrat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38987

CAPVT XVII.

Quid sit malitia formalis peccati, & an Deus ad illam concurrat?

195 **D**ifficile semper fuit apud veteres, quomodo, cum primam causam fit optima, & ex optimo non possit provenire, nisi bonum, & ex vno bono, non nisi aliud bonum, existat tamen peccatum, quod non solum secundum quid, ut coetera quae diximus, sed simpliciter, & absolute est malum. Ut hunc nodum soluerent Marcion, & Manichaeus, posuerunt duo prima principia alterum bonorum, alterum malorum, quasi Parmenidem secuti, qui

vt ait Aristoteles 1, metaph. c. 4.
posuit amicitiam principium
bonorum, contentionem verò
malorum.

196 Hæc sententia manife-
stis rationibus reuincitur. Et
primò quidē in ordine ad mala
physica, in ordine ad quæ no-
minatim constituebant illi hæ-
retici principium malorum,
nihil enim est malum vni, quin
sit bonum alteri; ergò nulla res
esset potiùs tribuenda principio
mali, quàm principio boni. Se-
cundò reuincitur simpliciter:
nam vel illa duo principia essēt
æqualis roboris, vel inæqualis.
Si æqualis, neutrum vnquam
vinceret, adeòque nullum bo-
num, nullumque malum in
subiectis produceretur. Si inæ-
qualis, cum sint immutabilia,

&

& æterna, illud semper vince-
ret, quod esset fortius, atque
adeò, vel sola bona, vel sola ma-
la semper existerent. Adde
esse contra conceptum entis
primi, ac necessarij, (cuiusmodi
esset illud principium malorū,)
esse malum. Accedunt omnes
rationes quibus probat Aristo-
teles vnitatem primi principij.

197 Alij cum Durando ne-
garunt concursum Dei in ope-
rationes causarum secundarū,
atque adeò in actum peccati:
quæ sententia licèt vniuersaliter
accepta non careat censura,
tamen in ordine ad actum pec-
cati existimatur tuta à quibus-
dam recentioribus, & fuit etiam
antiquorum ante Durandum,
quos meminit S. Thom. q. 3. de
causà peccati, art. 2. in corp. Re-
fel-

fellitur tamen, quia pertinet ad
dominium Dei posse impedire
operationem causarum secun-
darum, quamtùmuis hæ com-
pletæ sint in suo genere. Hoc
autem impedimentum causæ
completæ omnino, tùm com-
plemento positiuo, tùm negatiuo,
aliud esse nequit quàm subtra-
ctio necessarij concursus. Ne-
que dicas hoc impedimentum
posse inferri per solam volunta-
tem Dei, etiã si illæ non egeant
diuino concursu ad operandũ.
Nam constat lumine nature
voluntati non esse immediatè
subditam, nisi potentiam ope-
ratiuam illius agentis, cui inest
ea voluntas. Ex hoc enim
principio patet nobis, nostras
operationes à nobis fieri effi-
cienter, & non ab alià causa

ope-

operante per sympathiam cum
voluntate nostrà . Ergò, vt om-
nes causæ obediunt voluntati
diuinæ, debuerunt omnes cau-
sæ in ordine ad quemcumque
effectum esse incompletæ prout
distinguuntur à Deo, ita vt Deus
impediendo operationem suã,
impediat simul operationem
illarum .

198 Accedit, quòd multæ
conditiones præteritæ determi-
nant causas creatas ad operan-
dum . *Præteritum* verò nihil
est, nisi in mente alicuius agen-
tis intentionalis; ergò fateri de-
bemus ad omnes istas opera-
tiones concurrere aliquod vni-
uersale agens intentionale,
quod non potest esse nisi Deus .
Deniq. idem probatur à S. Th.
q. 3. de malo, art. 2. in corp. quia

M om-

omnis actus, etiam peccati
est ens; ergò debet fieri per par-
ticipationem primi entis: est
motus; ergò debet fieri per in-
fluxum primi motoris. Quæ
duæ rationes sunt validæ.

199 Et quidem prima,
quoniam extrahere aliquid à
nihilò, est operatio adeò mira-
bilis, vt exigit concursum po-
tentiaè infinitaè; & ideo veteres
Philosophi pro certo assume-
bant illud principium, *ex nihilo
nihil fit*, quia non agnoscebant
infinitam virtutem. Funda-
mentum autem huius rationis
magis à priori est, quoniam
causa adæquata non potest esse
imperfectior suo effectu. Effec-
tus autem qui fit de nouo, non
est tantùm illud ens, quod pro-
ducitur, sed est illud totum ag-

gre-

gregatum ex eo ente, & ex coe-
teris entibus, quæ erant antea :
Hoc enim est aliquid, quod non
erat: sicuti quando producitur
homo, non est tantum confide-
randa illa entitas, quæ adæqua-
tè non existebat antea, hoc est
vnio ; hæc enim est aliquid
exiguum, & valdè imperfectum :
sed est considerandum illud to-
tum, quod resultat; & ex perfe-
ctione illius colligitur perfectio
causæ. Et hoc idem contingit
in effectibus artificialibus. Sed
illud aggregatum, quod resultat
de nouo in productione cuiusli-
bet entis creati, est quid perfe-
ctius, quàm coetera entia fini-
ta, quæ antea erant; ergò eius
causa includit Ens infinitum,
quod faciat aggregatum æquè
perfectum cum paucioribus,

atque cum pluribus entibus ;
imò etiam sit æquè perfectum
cum nullis .

200 Secunda ratio S. Tho-
mæ pariter est solida . Nulla
enim res potest esse causa adæ-
quata ad mouendum se ipsam,
hoc est ad tribuendam sibi ali-
quam perfectionem intrinsecã,
quam antea non habeat: quo-
niam ex hoc pariter sequeretur
effectum esse perfectiorẽ causã
adæquatã . Ideò omne quod mo-
uetur ab alio mouetur . Quod
principium valet etiam si res
moueatũr ad statum deteriorẽ .
Illa enim perfectio melior , quæ
præexistebat , non potest con-
currere ad perfectionem mino-
rem contrariã sibi , quæ de no-
uo producitũr . Illud verò quod
erat antea , & remanet , non est
æquè

æquè perfectum, ac aggregatū
ex illo, & ex nouà perfectione.
Hoc posito, omnis causa creata
ita mouet, vt simul moueatur,
vel per actionē in eà receptā, vt
est probabilis sententia; quoniā
in causā creatā *producere* est per-
fectio, atque adeò est quid in-
trinsecum producenti, vel per
nouam relationem coexisten-
tiæ, de quā re aliàs incidet ser-
mo. Et certè vtrumque est ve-
rum secundū principia San-
cti Thomæ. Ergò omnis motus
requirit aliquam primam cau-
sam immotam, & immobilem,
quæ nec nouam actionem, nec
nouam relationem recipiat.
Hæc autem causa est Deus.

201 Eiusmodi sententijs, quæ
excludunt influxū optimi entis
ab actu peccaminoso, reiectis,

celebris opinio est, ideò Deum non esse causam peccati, quia licèt concurrat ad actum peccaminosum, non tamen cōcurrit ad priuationem rectitudinis debitæ, quæ illum consequitur, & in quo sita est malitia peccati. Sed contra hanc sententiam est validissimum argumentum: quoniam malitia peccati debet esse id, quod est contra voluntatem diuinam; id verò non est ea priuatio ex suppositione actus antecedentis, quippè quæ sequitur necessariò, atque adeò non est contra volūtatem Dei, qui non vult impossibilia; sed est illud liberum, quod ita ponitur à creaturà, vt potuerit nō poni: id enim tantùm est imputabile creaturæ, & propter illud creatura redditur odibilis Deo.

Ac-

202 Accedit quod non alià
ratione creatura est causa illius
priuationis, nisi quatenus est
causa actus, ad quem eiusmodi
priuatio consequitur: sed etiam
Deus, vt fatentur eiusmodi au-
thores, est causa eiusmodi actus
ergò pari modo erit causa præ-
dictæ priuationis. Denique
videtur lumine naturæ notum,
plùs malitiæ inesse in odio Dei,
quàm in carentià cuiuscumq.
rectitudinis positivæ; ergò odiù
Dei habet aliquam malitiam,
supra omnem carentiam recti-
tudinis debitæ.

203 Alij ergò ita philoso-
phantur, vt secundùm ipsos ma-
litià peccati sita sit in aliqua
priuatione antecedenti actum
positiuum, quam priuationem
dicunt esse quamdam quasi a-

tionem negatiuam, per quam voluntas ad illum exercēdum determinatur. Et in hoc differunt à sententiā Durandi, quòd Durandus fatebatur illā actionem esse ens positiuum, & tamen negabat in illam concursum immediatum Dei. Hi verò authores vocant illam, negatiuam, quia existimāt de conceptu entis positiui esse, vt sit prudenter practicè amabile; aliòquin inquit, non est bonum: quod verò caret bonitate, caret, etiam perfectione, atque adeò entitate. Et quoniam conceptus priuationis videtur sonare exclusionē alterius entis; ideò dicunt, hanc determinationem negatiuam, esse priuationem, quatenus excludit actiones bonas secum impossibiles.

Re.

204 Refellitur hæc sententia primò tanquam contraria omnibus scholasticis, ex quibus licèt aliqui constituerint initiũ libertatis in aliquo negatiuo; nemo tamen distinxit libertatem in ordine ad actus bonos, atque ad actus malos, ita vt altera versetur in positiuo, altera in solo negatiuo. Præterea nemo vnquam constituit conceptum entis positiui in hoc, quod sit prudenter amabile amore practico. Sed Aristoteles, & D. Th. cœteriq. scholastici supponunt *Ens* esse conceptum primum, & inexplicabilem per alios conceptus. Quamuis enim in sententiã admittente priuationes, & negationes distinctas ab omni ente positiuo, detur aliquis conceptus realis actualis vni-

M s uer-

uerfaliior, quam *Ens*; tamen negationes non sunt conceptus primus, sed supponunt notum conceptum entis, quem negāt. *Ens* verò est vniuersaliffimus cōceptus inter primos, hoc est inter conceptus non supponentes notionem vllius conceptus interioris. Coeterùm *ens* est omne obiectum actuale, quod vel est substantia, quæ est *ens simpliciter*, vel afficit substantiam aliquà affectione directè affirmabili, quæ affectio est *entis ens*, hoc est *accidens* ex Aristotele, & D. Thoma, sed *esse determinatum in actu secundo ad actum odij Dei*, ex. g. est aliqua animæ affectio directè affirmabilis; ergò est *ens*. Quamuis enim illa determinatio excludat actus oppositos, non tamen per hoc

hoc est priuatio; nam etiam amor excludit odium. Illa ergo est *priuatio* (si tamen istae priuationes dantur distinctae ab omni ente positiuo) cuius primus, & proprius conceptus est excludere formaliter aliud; quod non conuenit illi exercitio libero, per quod determinamur ad peccandum.

205 Hæc autem regula confirmatur à priori, nam *ens* per Aristotelem est omne illud, cuius datur scientia, omne enim tale perficit intellectum per aliquam similitudinem intentionalem suæ entitatis realis, atq. adeò non est purum *nihil*. Sed omne id, quod est directè affirmabile, est tale, vt de illo detur scientia; ergo est *ens*, & non purum *nihil*.

206 Confirmatur prætereà,
 quoniam si omne ens esset pru-
 denter amabile amore practi-
 co, vt illi authores contendunt,
 omne ens esset bonum hone-
 stum, & tamen S. Thom. alijq.
 scholastici diuidūt *bonum*, qua-
 tenus est passio entis in *honestū*,
utile, & *delectabile*. Accedit
 quòd secundùm doctrinam,
 quam impugnamus, ne ipse
 quidem actus peccaminosus
 esset ens, quippè qui non esset
 practicè amabilis; nam actus
 odij Dei, ex. g. prout distingui-
 tur ab illà determinatione, vel
 per se est practicè amabilis sim-
 pliciter, & hoc dici non potest,
 quia supponit essentialiter pec-
 catum: vel est practicè amabi-
 lis ex suppositione illius deter-
 minationis; & hoc pariter est
 fal.

falsum: nam supposita eà determinatione implicat contradictionem quòd non sequatur; ergò facta illà suppositione nō est obiectum voluntatis practicæ, quippè quæ est de re indifferenti ad esse, & non esse sub eo statu, sub quo de illà consultamus, & decernimus: sicut etiam non esset Deo obiectum voluntatis practicæ hoc: *si reuelauero me velle creare Petrum, volo illū creare*, quia sub eà conditione creatio Petri est obiectum necessarium.

207 Quæ ratio magis à priori vrgetur, quia non potest aliquod obiectum contingens esse prudenter amabile, si in nullo casu melius est illud poni, quàm non poni, & si nunquam melius est ipsum, quàm eius negatio

tio

zio contingens. Huiusmodi autem esset ille actus positivus, nam eius positio, vel formaliter, vel saltem radicaliter est ipsa determinatio libera voluntatis. Sed numquam melius est dari eam determinationem, quam non dari; ergo numquam melius est illum poni, quam non poni. Item nunquam, & sub nullo statu melius est verificari ipsum, quam eius negationem contingentem. Nam eius negatio contingens vel simul etiam est negatio talis determinationis, vel certe negationem illius essentialiter trahit. Ergo negationem contingentem illius actus semper melius est verificari, quam ipsum actum existere, non enim datur casus possibilis, in quo verificetur totum

tum

tum malum illius determinationis, & non simul ponatur physica bonitas ipsius actus, sed tantum est possibile ut vel detur utraque pars, vel neutra. Sed semper melius est dari neutram; ergo semper negatio possibilis eiusdem actus praeualet eius bonitati.

208 Præterea *determinare se liberè ad odiũ Dei*, ex.g. est viuere, atque adeò est moueri ab intrinseco; ergo non est pura negatio. Adde quòd, ut supra ostendimus, actio (latè accepto hoc nomine) seu positua, seu negatiua non habet talem prioritatem respectu termini, ut auferat termino libertatem formalem; nec enim actio se tenet ex parte actus primi, sed ex parte actus secundi, & reipsa est quidam coëffectus *ut quo*. Tunc

au-

autem aliquid est formaliter liberum, quando prouenit ex actu primò prorsus indifferente. Sed tale est odium Dei, & quilibet ~~actus~~ peccaminosus; ergò habet libertatem formalem.

209 Neque obstat prædictū fundamentum contrariæ sententiæ. Nam admittimus quidem in omniente dari aliquam bonitatem, sed non est necesse, vt omne ens sit bonum in ratione finis, dummodo sit bonum in ratione mediij: peccatū verò habet re ipsà bonitatem in ratione mediij, hoc est vtilem tūm in ordine ad bonum iucundum, tūm in ordine ad bonum honestum. Sed cum hoc discrimine, quòd in ordine ad iucundum est amabile practicè; affert enim delectationem.

ali-

aliquam si eligatur: at in ordine ad bonum honestum non est amabile nisi speculatiuè, hoc est tali amore, qui non esset effectiuus obiecti amati, etiam supposità potestate in amante. In hac enim practicà inamabilitate consistit essentia peccati formalis, quod scilicet, & displicet Deo in se, & reddit Deo displicentem omnem volitionē, quæ illud per se trahat, cuiusmodi est amor practicus.

210 Hoc amore speculatiuo gaudet Ecclesia de *felici culpa* Adami, & gaudent Iusti de illis peccatis alienis, ex quibus ortum habuit peccantium cōuersio, aut aliquod ingens bonum. Nec enim Salomon tenebatur tritari, & non gaudere speculatiuè de illo peccato Dauidis,

uidis,

uidis, ex quo ipse ortum duxit.
Imò nos ipsi de nostris pecca-
tis præteritis possumus specula-
riuè gaudere, si ex illis Deus per
suam omnipotentem bonitatē,
& misericordiam oriri fecit no-
stram conuersionem, aut in-
crementum virtutis. Semper
tamen sunt obiectum practicæ
pœnitentiæ. Illa enim actio
meretur pœnitentiam, quæ pro
eo signo, in quo facta est, con-
sideratis omnibus circumstan-
tijs in tali signo existentibus af-
ferebat agentiplùs mali, quàm
boni: talis autem est omnis a-
ctio peccaminosa; nam pro eo
signo, pro quo ipsa fit, non da-
tur aliqua necessitas, neque
aliqua veritas cōditionalis de
ipsius futurà vtilitate, sed posi-
tis omnibus circumstantijs in

eo

eo signo cognoscibilibus etiam ab intellectu diuino, quisque prudens iudicaret utilius esse ad perpetuam foelicitatem operantis non peccare, quam peccare.

21° Ideò impossibile putamus quòd aliquis peccet cum hac præuià reuelatione cognita ab ipso in priori signo naturæ; quòd per illud peccatum, & non aliter esset salutem æternam consecuturus: tum quia non potest aliquis obligari ad omittendum medium, quod videt necessarium ad suam æternam foelicitatem, quam quisquè necessariò amat; quocirca tunc non posset obligari ad non peccandum, quod implicat: tum quia etiam ex alio capite non obligaretur quis vitare

tare

tare illud peccatum; non enim quis potest ex caritate erga Deum vellè omittere id, quod est vnicum medium hìc, & nūc vt ipse sit perpetuus amicus Dei.

212 Habet ergò peccatum sufficientem bonitatem entitatiuam, & est aliquid physicè positiuū. Dicitur tamen sæpè à Patribus esse *negatio*, & esse *nihil* in eo sensu, in quo dicūt ipsam potentiam peccandi non esse *potentiam*, sed *impotentiam*, & ipsum hominem *nihil esse*, dum peccat. Significant quipè hæc omnia oriri non ex participatione diuinæ perfectionis, sed ex nostro nihilo, ratione cuius sumus defectibiles: & nos per illa tendere ad ipsum *nihil*, vel quatenus præponimus Deo creaturam,

turam, quæ plurimum habet
de nihilo, hoc est de negatione
entitatis, vel quatenus, per pec-
catum recedimus à coniun-
ctione cum summo ente, & ac-
cedimus ad statum defectuo-
sum, ac miserum, adeoque ap-
propinquamus ad *nihil*. Cœ-
terum patet eos non loqui in
rigore metaphysico: quando-
quidem etiam dolorem, errorē,
& reliqua mala positiua physi-
ca vocant, *nihil*. Imò frequens
est apud Aristotelem, & Philo-
sophos, vt inter duo opposita,
positiua illud vocetur *privatio*,
quod est imperfectius, quippè
quod minus recedit à nihilo.
Accedit probabile esse omnem
malitiam seu moralem, seu
physicam desumi ex oppositio-
ne formali, vel radicali cum
ali

ali

aliquo bono; & oppositio radicalis, aliquando est peior quàm formalis, quia cōtinet in radice plures, & stabiliores oppositio- nes formales, vt patebit confi- deranti. Et in hoc sensu dici potest omne malum esse nega- tiuum, & esse nihil, quia quate- nus malum dicit ordinem ad negationem, & ad ipsum ni- nihil.

213 Neque conuincit vul- garis illa obiectio: malum, vt malum nullo modo est simile Deo; ergò, vt malum, non est ens; quippè omne ens est ali- qua similitudo, & participatio diuinæ perfectionis. Respon- demus enim primò per instan- tias. Nam similiter potentia peccandi, vt potentia peccandi non est similis Deo, neque actus
essen-

essentialiter, cōnexus cū peccato, quatenus cū eo essentialiter cōnexus; & tamen certum est illam potentiam, & illam connexionē esse entia positiua. Omnes ergò tenentur respondere hęc prædicata non explicare aliquam perfectionē, & ideò si essēt sola, fore impossibilia, Deus enim non posset ad illa concurrere; si tamen adæquatè comprehendantur ab intellectu, numquam ea præscindere ab aliquà bonitate. Potentia enim peccandi est simul potentia abstinenti liberè à peccato, & cōnexio essentialis cum malitià est simul connexio cum alijs bonis imperfectis nō possibilibus nisi ex suppositione malitiæ. Item *malum*, si adæquatè concipiatur non præscindit à conceptu

ceptu

ceptu alicuius bonitatis, hoc est illius utilitatis, quā affert, tūm in ordine ad effectus phisicos, tūm in ordine ad ostensionem diuinę misericordię, vel iustitię: quod *malum* imperfectè conceptum à nobis non explicat similitudinem cum Deo; *malum* verò adæquatè conceptum sicut explicat aliquam bonitatē; ita explicat aliquam Dei similitudinem.

214. Neque ex nostrā sententiā infertur Deum esse authoram peccati. Ille enim est propriè author alicuius effectus, qui vel determinat contingentiam illius effectus ad vnā partem, vel ponit media, ex quibus sequitur ista determinatio eam intendendo. *author* enim, & *causa* propriè, dicitur *causa*

causa per se, causa autem per se
est illa, quæ causat ex intentio-
ne: & ideò natura particularis
non dicitur per se causa mon-
stri, quia licèt ad illud concur-
rat, non illud intendit: & po-
tentia progressiua ex eadem
ratione nō dicitur causa per se
claudicationis, quia licèt in-
fluat in totam illam entitatem
motus, est tamen quantum est
ex se ordinata ad motum re-
ctum. Imò causa vniuersalis
nō solet à Philosophis dici sim-
pliciter causa nisi illorum effe-
ctuum, qui causantur à con-
causis particularibus conten-
tis sub ordine illius causæ vni-
uersalis, & ab eo non receden-
tibus. Ideòque S. Thom. q. 14.
de veritate, cap. 14. eàtenus af-
signat Deo tamquam causæ

N de-

descensionem lapidis , non
quatenus Deus ad illum vni-
uersaliter concurrat, sed quate-
nus indidit lapidi tanquam
causa particularis grauitatem,
quæ per se, & vt causa particu-
laris efficit descensum.

215 Deus ergo est causa
per se omnis actus boni, quia
vel illum determinat, vel illum
intendit. At verò peccati non
est author, aut causa per se,
quia offert suum concursum
indifferentem voluntati creatæ
ad peccandum, vel non pec-
candum; & ita offert, vt inten-
dat non peccatum, sed actum
bonum oppositum, idque tum
intentione innatâ, quoniã Dei
omnipotentia est essentialiter
inclinata ad bonum; tum in-
tentione elicita, quia paratus
est

est gaudere de solo actu bono,
de actu autē malo nullo mo-
do, sed tantūm de effectibus
bonis inde secuturis. Neque
offerret concursum ad actum
malum nisi illa oblatio esset
necessaria ad illum actum bo-
num, quo voluntas liberè ab-
stineat à peccato.

216 Ex his autem duo se-
quuntur: alterum est, solum
peccatum esse illud ens, cuius
Deus non est per se causa: quia
omnis alius effectus prouenit
vel immediatè à solo Deo tan-
quam à causà particulari, vel
ab aliquà causà per se & ex
intentione Dei institutà ad ta-
lem effectum producendum,
cuiusmodi est volitio bona; vel
ab aliquo aggregato, cuius
Deus fuit per se causa imme-

diatè, vel mediatè, & quod aggregatum per se exigit talem effectum. Et huiusmodi effectus sunt monstra, claudicationes, & similia. Solum peccatum neque procedit immediatè à Deo tanquam à causà particulari, neque procedit per se ab vllà causà particulari, quæ processerit per se à Deo. Nam & voluntas, & totus ille actus primus, ex quo manat peccatū, est per se potius ordinatus ad actum oppositum: & si quid inclinat ad malum, est nostrum *nihil*, hoc est carentia scientiæ, & aliarum perfectionum, quæ carentia non est in nobis aliqua participatio Dei.

217 Alterū quod sequitur est, nullā dari naturā peccati, quod est axioma familiare Sanctis Pa-

tri-

tribus; omnia enim alia entia, vel sunt, natura, hoc est, substantia, vel sunt passiones debitæ in aliquibus circumstantijs alicui substantiæ, & consequenter exiguntur aliquando à naturâ. Solum peccatū fit semper contra omnem ordinationem naturæ.

218 Disputant recentiores quodnā obiectum habeat decretum illud, quo Deus offert concursus indifferentem. Si enim dicat: *volo quod Petrus, ex.g. amet, vel non amet*, decernit aliquid necessarium, & non contingens; quippè necessarium est disiunctum ex duobus contradictorijs. Item si dicat: *volo Petrum amare, si ipse vult, & nolo, si ipse non vult*, hæc pariter hypothetica est aliquid ne-

N 3   cessa-

cessariū. Vel ergo Deus decernit determinatè quēlibet actū nostrū, adeòq. etiā peccatū; vel est inexplicabile decretū liberū quo De' vult cōcurrere nobiscū.

219 Attamen quidquid sit àn Deus prædeterminet ad actus bonos supernaturales, de quo hīc non disputamus; asserimus, benè posse explicari decretum, quo Deus vult concurrere cum potentiā liberā, quin prædeterminet ad omnes actus ac proindè ad peccatum. Licèt enim *amare*, & *non amare* sine contradictoria habentia disiunctiuam necessitatem; tamen *amare liberè*, & *omittere amorè liberè*, non sunt contradictoria. Datur enim medium, hoc est, omissio amoris necessaria, quæ tunc verificaretur, quādo Deus

non

non esset paratus, vt ex parte
suà concurreret ad amorem .
Hæc autem omiffio libera in
sententià quidem negante o-
missiones esse affixas essentia-
liter motiuis impellentibus, &
retrahentibus, debet fundari in
aliquo actu positiuo secundùm
principia, quæ statuimus de
voluntario. In sententià verò
agnoscente plures priuationes
disiunctiuè possibiles oppositas
eidem actu positiuo, dicimus
illud decretum Dei habere pro
obiecto disiunctiuo omnes a-
ctus positiuos, & omnes omis-
siones essentialiter liberas, ad
quas hìc, & nunc voluntas est
disposita in actu primo.

220 Hanc sententiam liben-
tiùs amplectimur, quàm illam,
quæ negat requiri vllum de-

cretum Dei adhòc, vt omnipotentia disponatur ad concurrendum secūdum exigentiam causarum secundarum : satis verò esse, si Deus nolit concursum suum impedire. Nam contra hoc est primò, quia est cõmunis locutio apud PP. & Theologos, ideò Deũ operari, quia vult; & S. Thom. tribuit omnes effectus scientiæ diuinæ vt dirigenti, voluntati vt imperanti, omnipotentia, vt exequenti: Secundò contra est, quia sequeretur, quòd si Deus nihil aduerteret, & dormiret, adhuc cõcurreret ad omnes effectus causarum secundarum; quod non congruit locutionibus Patrum, neque videtur cõuenire agenti perfectissimo cuius omne opus est opus intelligentiæ.

Ne-

221 Neque obstat, quod si Deus velit disiunctiuè aut actū bonum, aut malum, videatur per actum malum impleri voluntas Dei, ac proindè videatur actus malus non esse peccatum. Nam porrò per quemcumque actum impletur voluntas Dei efficax, & quæ dicitur *beneplacitis*; hoc enim pertinet ad summam Dei foelicitatem, scilicet, vt non fiant nisi quæ ipse vult: non tamen semper impletur volūtas *signi*, hoc est illa quæ Deus non vult efficaciter rem ipsam, ad quam obligat, sed obligationem: quæ tandem ex Augustino, & D. Thomà est voluntas efficax huius disiuncti, vt vel creatura benè agat, vel in eà exerceatur aut misericordia Dei in parcē-

do, aut iustitia in puniēdo. Neque si metaphysicè loquamur displicet Deo absolutè, & efficaciter ipse actus peccaminosus. Nam si hoc esset, non solum non posset eum velle, sed non posset eum non impedire. Igitur neq. peccatū, neq. vllū obiectū possibile potest Deo, quādo est absolutè displicere, quia nihil possibile aduersatur summe foelicitati, & voluptati diuinæ. Cū ergo detur duplex displicētia, & duplex odiū, abominatio nis, scilicet, & inimicitia prima quidē non potest esse in Deo, & in hoc sēsu dicitur *diligis omnia que sunt, & nihil odisti eorū que fecisti; & redditur ratio, quomodo autem posset aliquid permanere, nisi tu voluisses.* Quæ ratio valet de omnibus obiectis im-

pedibilibus à Deo, siue Deus ad illa concurrat, siue non. At displicentia, & odiū inimicitiae possunt absolutè esse in Deo quia non dicunt defectum gaudij in ipso, sed defectum amoris erga personam, & sic important imperfectionem non in Deo, sed in personà, quam Deus odit.

222 Eatenus ergò dicitur Deo displicere peccatum, quatenus Deo displicet homo propter peccatum non quidem displicentià abominationis, & tamquam malum proprium ipsius Dei, sed displicentià inimicitiae, quatenus homo propter peccatum fit Deo inuisus, & indignus eius amore. Verū quidem est, quòd Deus ex sua bonitate non potest desiderare homini hoc malum: est

bonu

N 6

enim

enim contra rationem optimi
entis velle inimiciã antequã
prouocetur. Sed non est con-
tra rationem optimi entis velle
difiunctiuè aut fundamentum
amicitiæ, aut fundamentũ ini-
micitiæ, quando illud primum
est tale, vt non sit possibile, nisi
sit possibile etiam secundũ.

223 Neque obstat dicere:
Deus vult difiunctiuè alterutrũ,
ergò vtrumlibet satisfacit vo-
luntati diuinæ. Respondemus
enim, Deum velle quidẽ vtrũli-
bet voluntate efficaci, & im-
ponente necessitatem, cui sem-
per satisficit, sed prætereã velle
vnum ex illis determinatè vo-
luntate inefficaci modo supra
explicato, quæ voluntas non
semper impletur.

224 Neque valet paritas,
quod

quòd non sit licitum suadere
alteri disiunctiuè aut actum
bonum, aut actum malum; ac
proinde multò minùs liceat di-
siunctiuè ad illos necessitare.
Respondemus enim, eum, qui
suadet disiunctiuè, suadere v-
trumque sub hypothesi, quòd
alterum non fiat. Quando er-
go actus est malus etiam sub
illà hypothesi, vtique talis sua-
sio est illicita, & ideò non licet
suadere, ex. g. vel virginitatem,
vel fornicationem disiunctiuè;
nam fornicatio est mala, & vi-
tanda etiam sub hypothesi,
quòd quis nolit seruare virgi-
nitatem. Licet tamen suadere,
vel castitatem, vel fornicatio-
nem simplicem, quia ex suppo-
sitione quòd quis nolit esse ca-
stus, fornicatio non addit nouā

ma-

litiam euitabilem, sed est minimum inter mala, ad quæ disiunctiuè necessitat illa hypothesis.

225 Ex his prædicta obiectio dissoluitur; nam ille actus malus, ad quem Deus sub disiunctione necessitat, non habet malitiam factà hypothesis de negatione actus oppositi; quia sub tali hypothesis non habet nouam libertatem. Sed tota malitia consistit in verificatione illius hypothesis, ad quam Deus neque necessitat, neque nos per suasionem inclinatur. Ad id verò, quod solet inculcari, magis Deo displicere peccatū, quàm quodlibet aliud obiectū, ac proinde minorem fore Dei displicentiam si voluntas careat omni actu, quàm si ex suppositione quod nō faciat actum

bo.

bonum, faciat actum malum; respondetur animaduertendam esse disparitatem quādam inter peccatum, & coetera obiecta. Peccatum enim est eiusmodi effectus, erga quem solū Deus non possit habere complacentiam antecedentem; imò teneatur habere auersationē, quæ explicatur per hoc: *odero eum, qui hoc fecerit.* Aliòquin peccatum non esset contemptus Dei, hoc est contemptus indignationis, & auersationis diuinæ. Ex aliā parte, postquam Deus liberè se determinauit ad excludendum aliquod obiectum, ex. g. muscam, redderetur valdè deterior pro eo statu, & in sensu composito cum tali voluntate Dei, musca, quàm omnia peccata Inferni quæ Deus permittit, si enim
tunc

tūc poneretur musca, Deus frustraretur aliqua voluntate efficaci, atque adeò nō esset Deus: si verò ponantur omnia peccata inferni, nihil fit contra id, quod Deus determinatè vult, atque adeò nihil deperit de foelicitate diuinà.

226 Ideò falsum est Deo magis displicere peccatum, quàm quodlibet aliud obiectum, si loquamur de displicentià consequente, & liberà, & si loquamur de obiectis, quæ reipsà nō ponuntur; magis enim Deo displicet de facto mundus, quē non vult creare, quàm omnia peccata, quæ fiunt. Sed ille mundus potuisset Deo positivè, & efficaciter placere, non verò hæc peccata. Ita pariter potuisset Deo placere omissio ne-

ces-

De Act. hum. Cap. XVII. 305.
cessaria omnis actus: peccatum
verò placere non potuit.
At de facto liberè se determi-
navit Deus, vt magis displiceat
illi talis omissio cuiuscumque
actus, quàm peccata, quæ fiūt;
sicut diximus de muscà, & de
alio mundo. Id autem congruè
voluit, & secundùm exigentiã
naturæ, vt nos possemus exer-
cere nostram naturalem liber-
tatem, quæ indiget tali decre-
to diuino.

